1960
Lördagen den 12 mars 1960 Sundsvalls-Posten

Hos de isolerade

människorna

på den vänliga ön

Bremöbesök i vintertid

När höststormarna viner och slår upp havet i enorma vågor eller på våren när havsisarna varken bär eller brister har de som bor på fastlandet det bättre än de kanske i allmänhet själva tänker på. De kan handla vad de behöver — för att föra ett bekvämt liv utan nödtorft — alldeles runt knuten. De kan gå till arbetet utan att väder och vind behöver göra några som helst inskränkningar i deras leverne. De lever sitt vanliga liv. Kanske svär de över vädret för att det är för kallt, blåser för mycket när de går till jobbet. Tore Hessler med fru Alice, Holger Holmgren med fru Elly och Gustav Olsson med fru Ruth är människor som aldrig klager över väder och vind. Är vädret dåligt tar de det som ett nödvändigt ont, är det gott så gläder man sig över det. De tre familjerna kan leva isolerade från all mänsklig gemenskap månader — när det vill sig illa. Platsen man bor på heter Bremön och familjefädernas yrke... fyrvaktare.

familjefadernas yrke... fyrvaktare.

TV finns i alla fyrvaktarbostäderna. Den har gjort mycket att hjälpa upp ensamheten. På bilden fru Elly Holmgren.

Nu har de det väl relativt bra trots allt, de tre familjerna ute vid fyren. Alla har de varit med om värre tider på andra platser. Fyrmästare Tore Hessler kan berätta historier om livet på fyrskepp t.ex. där man var isolerad på fyrskeppets mycket begränsade yta i över fyra månader.

Tore Hessler gör sig till allas tolk när han säger att Bermön är en vänlig ö att arbeta på. Man trivs där fint alla familjerna. Både fäder, mödrar, barn och katter.

VISST KATTEN ÄR VINTERN ENSAM...

Visst blir man väl lappsjuk om man arbetar på en fyr och inte är van, säger Tore Hessler. Det är ett ensamt liv vi för.

Bremön är ensam på vintern. Men då lever den i gengäld upp så mycket mer på sommaren. Då kommer sommargästerna ut i mängder och det stojas och glammas på vår tysta ö.

Nu skall vi väl inte ta så förfärligt hårt på det där om isolering på ön. För det mesta går det bra att åka med lotskuttern från Sanna in till Löran. Den kan i allmänhet gå så länge på vintern att det när den inte orkar gå lägre — går bra att promenera på isen.

VÄRST FÅ BARNEN TILL SKOLAN...

Alla familjerna där ute har barn. Fyrmästarns har hunnit bli så stora att skolåldern passerats. Förste fyrvaktaren Holger Holmgren har en son som hunnit igenom skolan han också, men nu går på skogsskola inåt landet. Fyrvaktare Gustav Olsson är den som har största problemet med sina barn. Två är i skolåldern och pluggar i Njurunda och ett tredje, lilla Kerstin, är sex år och skall börja till hösten.

— Det är bekymmersamt med barnen säger han. Vi vill ha hem dem varje helg men måste i bland låta dem stanna i land om vädret är sådant att det kan slå om och äventyra resan tillbaka till skolan. Lärarna brukar inte bli glada om vi håller kvar ungarna här ute fastän vädret kan vara livsfarligt att ge sig in till land i.

RENA IDYLLEN

Egentligen är det rena idyllen. Men man förstår att en ovan skulle ha svårt att tåla ensamheten. Fyren rätar på kroppen och sträcker den upp mot himlen. Ögonen som brukar flirta med sjöfararna på inåtgående mot Sundsvall har ögonlock av presenningar.

Intill ligger vaktstugan. Radarn som brukar snurra under sjöfartstid har stannat. Stugan ligger tyst. Den röda färgen står sig bra mot fyrens vita och svarta. En konstnär skulle säkert i idyllen finna motiv i mängder. Tystnaden skulle ge en modern poet känslostämningar för hundratals ångestdikter och ensamhet och trängtan. Fyrvaktarn, första och andren är varken poeter eller konstnärer men har ändå någonting av naturen i sig... Annnars skulle de inte kunna trivas.

FYREN BLUNDAR ÖVER VINTERN...

Nu har isen korkat till hela Bottenhavet. Det är ingen mening att låta fyren gå. Den står nu och blundar hela tiden man ligger i isens grepp. Fyrvaktarna slipper vakttjänsten men är inte arbetslösa. Det finns alltid mycket att pyssla med. På sommaren, hösten och våren har man ingen tid att göra småreparationer, putsningar och fejningar. De gör man i stället på vintern.

Så höll man t.ex. på att fernissa golven i vaktstugan när SP hälsade på på torsdagen. Det enda fasta jobbet man har om vintern är att läsa av temperaturen för månatliga rapporter.

TV — HJÄLP MOT ENSAMHETEN...

Nedanför fyren och vaktstugan ligger bostäderna. Alla har de trevliga och rymliga lägenheter, som är fullt i klass med modernaste stadslägenheter.

Redan utifrån havet ser man TV-antennerna sticka upp från husets tak. Alla tre familjerna har

TV till hjälp mot ensamheten.

TV-n förstår vi verkligen att uppskatta, säger Holger Holmgren. Genom den har vi fått ut bio på ön. Vi följer med vad som händer utanför ön på ett helt annat sätt än genom radio och tidningar. Ja, tidningar får vi inte ut så ofta förresten. I bland kan det dröja någon vecka innan vi ser några.

För det är en bra bit in till land och posten.

EN OCH EN HALV TIMME TILL AFFÄREN...

Nu på vintern får man antingen gå till fastlandet eller också åka skidor. Två gånger i veckan försöker man komma till affären i Löran. Vi stadsbor som har affär runt knuten förstår väl inte vad det vill säga att behöva gå en och en halv timme över isen och sedan tillbaka igen för att handla mjölk. Fyrmästaren och -vaktarna tar det som en naturlig sak.

Ger man sig i väg med en gång det ljusnat så hinner man i bästa fall tillbaka innan det blir mörkt igen.

På hösten provianterar man ordentligt. I värsta fall skulle man väl nödtorftigt klara sig hela vintern om det var omöjligt att ta sig i land. Fruarna bakar allt bröd man behöver. Kött finns i konserver.

OVANLIGT BRA I VINTER...

Isen är ovanligt bra i vinter. Den ligger ganska jämn och fin och gör det ganska lättvindigt att åka skidor till land. SP tog sig ut till ön på skidor. Klippor höjer sig ur isen som underliga sagoslott i is — is som reflekterar solens strålar med ett grönt ljus.

Men det är på dagen det går lätt att åka. På kvällen — efter mörkrets inbrott — måste det vara lätt att åka vilse. Man har inte en aning om var land finns förrän man långt om länge siktar ljusen från Löran.

Men det är vardagsmat för fyrbefolkningen. De har lärt sig klara de faror väder, vind och årstider bjuder. En gyllene regel är att man inte är dumdristig och frestar på lyckan alltför mycket. Tur kan man behöva någon gång, men man får inte alltför mycket lita till den heller.

Har man haft tur en gång så får man kalkylera med att den sviker nästa. Fyrbefolkningen litar bara på sig själv.

I det här sammanhanget erinrar man sig levnadsregeln: Ensam är stark. — Säg inte att den är helt utan sanning.

Text: ZEBO
Foto: PÅLLE

Gustav Olsson har största problemen fyrvaktarbarn — skolan. Två går redan i skola i Njurunda. Lilla Kerstin här skall börja till hösten. Katten har intagit sin favoritplats ovanpå radion.

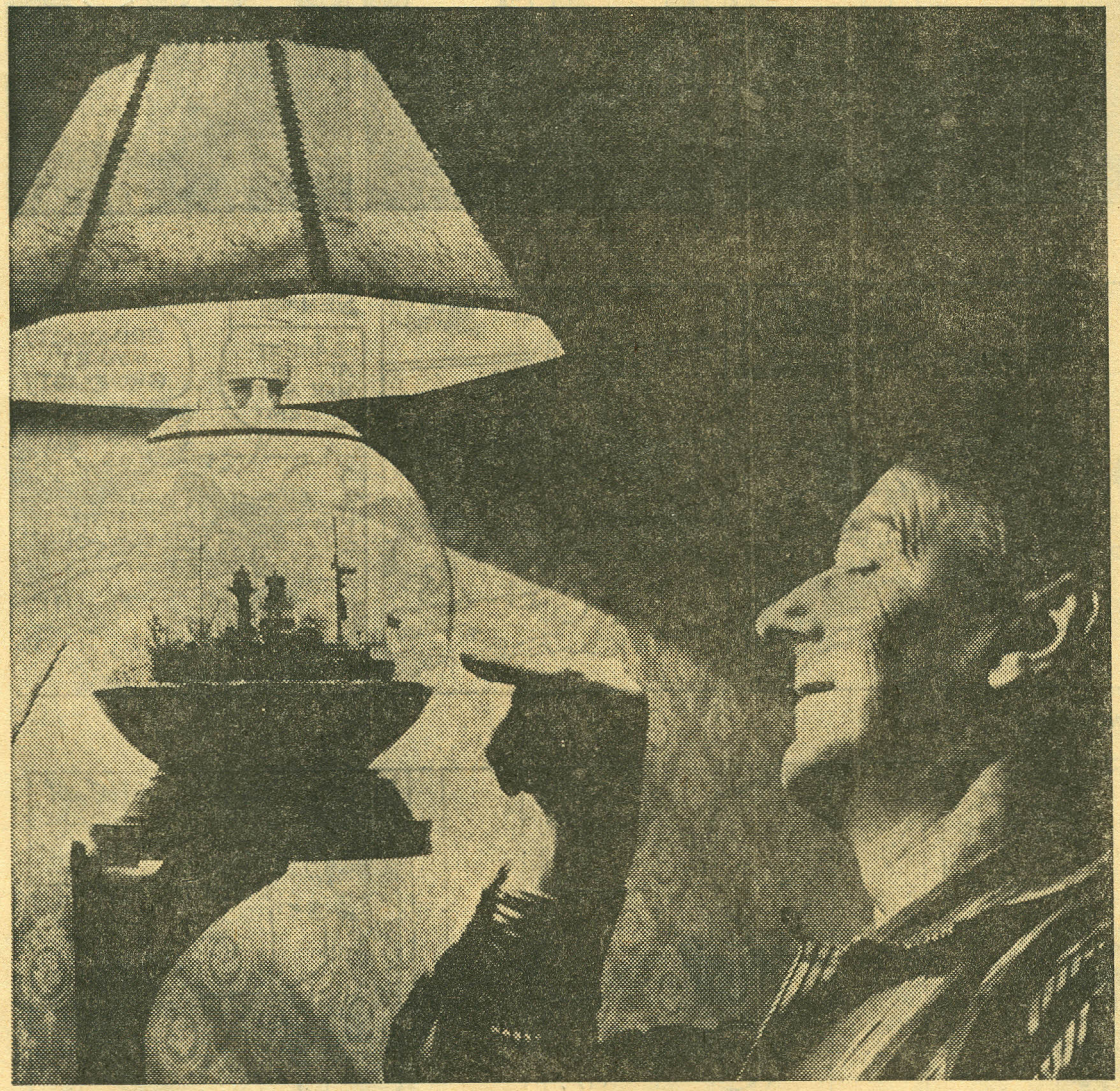

Fyrmästare Tore Hessler har varit med om hårda tör nar som fyrvaktare. Från hårda år på fyrskepp minner den här modellen inuti lampa n. Hobbyarbete från Finngrundet.

Lördag 12 mars 1960

Vinter på den vänliga ön

Egentligen har vi det bra — vi människor som bor i stan. Och ändå klagar vi ofta på väder och vind. Vi kunde föra samma liv som fyrbefolkningen ute på Bremön. Då hade vi haft anledning att klaga. Och ändå klagar inte fyrbefolkningen alls. De trivs på sin ö — den vänliga ön — trots att de kan bli isolerade i månader och har en och halv timmes promenad till närmaste handelsbod. Ensamhet och isolering är vardagsmat för fyrpersonalen. På övre bilden ser vi fyrvaktare Holger Holmgren läsa av temperaturen för den månatliga rapporten. Minus 12 — inte så farligt. Under ses fyrmästare Tore Hessler och fru Alice på promenad till affären över isen. Går man tidigt på morgonen så hinner man tillbaka innan mörkret faller.

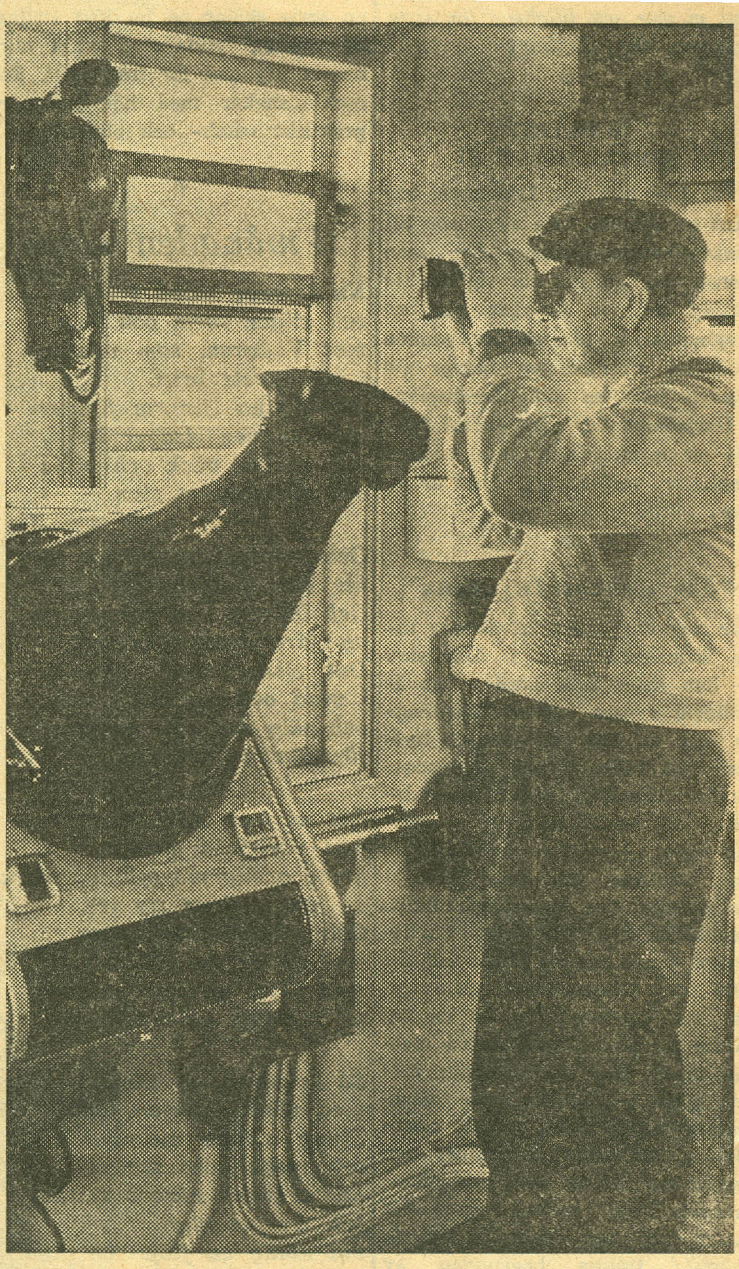

Här spanar förste fyrvaktaren Holger Holmgren ut över isköljda böljor. Fyren sover nu — både blinkljuset och radarn.